

дії окремих представників органів місцевого самоврядування, яких конфліктує сторони прагнуть активно залучати до протидії своїм місійним конкурентам. Тим самим порушується конституційний принцип відокремлення церкви від держави. На нашу думку це явище є можливим з наступних причин:

По-перше, залишається суттєвою правова та релігійозна некомпетентність частини керівників органів самоврядування, яка викликана перш за все специфікою проблеми, широким спектром представлених в області конфесій та законодавчо обумовленою періодичною ротаційністю кадрів самоврядних структур, де новообраним керівникам потрібно 1–2 роки, щоб розібратись у вищезгаданих питаннях.

По-друге, зберігається ще помітною політична та релігійна заангажованість значної частини керівників органів місцевого самоврядування, спричинена як відповідним рівнем розвитку нашого суспільства, так і передвиборною їх опорою на певні політичні сили та релігійні структури, що переважають в регіоні.

По-третє, це т.зв. “місництво” у діях більшості керівників місцевих рад та їх виконавчих комітетів, які з ряду причин проявляють повну інертність під час вирішення проблем, які виходять за межі опікуваних ними територій.

Враховуючи це суперечливе явище у самоврядних структурах влади, при розв'язанні існуючих православно-протестантських протиріч та подальшій роботі щодо гармонізації державно-церковних відносин у нашій державі, особливо актуальною, залишається необхідність підвищення ролі та дієвості державних органів у справах релігій як в центрі, так і в областях. Тому, на нашу думку, вимагає якнайшвидшого позитивного розв'язання дуже важлива для сьогодення проблема - надання структурам державних органів у справах релігій контрольних функцій, як це передбачено проектом нового Закону України “Про свободу совісті та релігійні організації”.

По-друге, вже зараз слід посилити відповідну виховну роботу із священнослужителями та активом вищезгаданих конфесій, з метою їх порозуміння на принципах загально-християнських моральних засад, активно залучати їх до таких форм діяльності, що можуть об'єднувати зусилля обох деномінацій, підвищувати обопільну довіру, а отже й послабити місійні протиріччя між ними. Зокрема, такими формами співпраці можуть стати спільні заходи по організації системи духовної освіти, соціально-значущої роботи, переборенню таких негативних явищ в нашому суспільстві, як пияцтво, наркоманія та розпуста. Тут консолідуючу роль має взяти на себе Всеукраїнська рада Церков та Державний комітет України у справах релігій.

Вважаємо, що лише спільний комплекс зусиль Церкви і Держави здатний упередити розвиток у майбутньому чергового глобального загострення міжконфесійних протиріч в Україні.

*Петро Гануліч**

ПРОБЛЕМИ ЦЕРКВИ АСД В СУЧАСНОМУ РЕЛІГІЙНОМУ СВІТІ УКРАЇНИ

Ми живемо в час, коли в Україні продовжують вдосконалюватись релігійно-державні, міжконфесійні відносини. Церква АСД на це має своє бачення і від того переживає певні труднощі.

Держава. Держава і Церква різнорідні організації. Вони не повинні ні зливатися воедино, ні підміняти одна іншу. За природою і походженням своєму держава є земним встановленням, інститутом, схваленим Богом. Проте, встановлення це носить швидше вимушений (внаслідок гріха) і тому тимчасовий характер. Держава інститут права, порядку і придушення зла (але не людської волі і свободи).

* директор відділу суспільних зв'язків і релігійної свободи Української Уніонної конференції Церкви Адвентистів Сьомого Дня.

Церква застерігає від тих вчень, які в ім'я уявної свободи людини породжують хаос. Господь є Бог порядку, Бог, перетворює хаос, і тому анархія це повстання і проти Бога, і проти людини. Можлива і інша крайність, коли державна машина виявляється настільки централізованою, що все в державі служить інтересам однієї людини або певної групи людей, що знаходиться у влади, які намагаються уподібнитися «богам». Така поліцейська держава, що зневажає свободу людини і гідність особистості, рівним чином, як і анархія, суперечить Божій волі про державу і людину. Церква неодноразово зустрічалася з виявами і того, і іншого і кожного разу виступала в захист людини, її гідності, права реалізовувати свою громадянську і релігійну свободу, без чого повноцінність людської особистості не мислима.

Церква також застерігає і проти політики державного протекціонізму тієї або іншої релігії або конфесії, придання їй статусу державної. У такій багатонаціональній і багатоконфесійній державі, як Україна, це нанесе збитку міжнаціональному і міжконфесійному миру і згоді. Більш того, подібний союз суперечить біблійному принципу розділення сфер кесаря і церкви, а також конституційному принципу відділення Церкви від держави.

Відносно природи і походження держави Церква має наступні думки:

1. Незважаючи на те, що державна влада, з її примусовими заходами із припинення зла, зумовлена гріхом, держава своїм походженням зобов'язана не злу, гріху і сатані, а Богу, бо *«немає влади не від Бога, існуючі ж власті від Бога встановлені»* (Рим. 13:1 2).

2. Людина в цьому світі не може гармонійно розвиватися як особистість, спираючись виключно на свої власні сили. Її соціальна природа примушує її встановлювати соціальні зв'язки з іншими людьми, створювати сім'ю, брати участь в житті общини або суспільства, засновувати нові суспільні структури. Подібні відносини повинні регулюватися правом і вести до загального блага. У зв'язку з цим виникає необхідність у вищій координуючій соціальній структурі, здатній за допомогою права і влади творити земний добробут і служити цьому загальному благу. Саме такою структурою і виступає держава, задачею якою є створення умов для успішного розвитку індивідів, окремої спільності і суспільства загалом. Все в державі повинно служити загальному благу людей, а в кінцевому результаті кожній людині.

3. Сила і потужність держави напряму залежать від його громадян, їх особного і соціального потенціалу, їх солідарної участі в житті країни. Саме цінне, що є в державі, його громадяни. Їх життя і благополуччя головна мета і турбота держави.

4. Державна влада одягнута подвійним авторитетом: з одного боку, він виходить від Творця всякої влади Бога, з іншого - влада спирається на політично об'єднаний в державу народ, не на сліпу масу, а на індивідів, що складають «тіло» держави, на своїх громадян.

5. Державна влада носить *примусовий характер*, бо кожна людина нарізно прагне до особистої вигоди, що часто несумісно із загальним благом. Державна ж влада підлегла загальному благу, а не тільки благу окремих своїх членів. Проте, цей примусовий характер зумовлений властивим людській природі злом: *«Бо начальники страшні не для добрих справ, але для злих. Чи хочеш не боятися влади? Роби добро, і отримаєш похвалу від неї, бо начальник є Божого слуга, тобі на добро. Якщо ж робиш зло, бійся, бо він не марно носить меч: він Божий слуга, месник в покарання тим, що робить зло»* (Рим. 13:3-4).

6. Державна влада обмежена у часі між гріхопадінням і Другим Пришествям Христа. Іншими словами, вона, як і багато які земні встановлення, втрапить в Царстві Божому своє призначення.

Церква, безумовно, визнає виняткову роль держави в підтримці порядку і справедливості, в забезпеченні загального блага і блага кожної людини. Вона готова, по мірі своєї компетенції, всіяко підтримувати державу в її прагненні служити людині. Здатність держави класти край злу і сприяти добру є для Церкви основним критерієм її етичної оцінки.

Принципи суспільного і державного пристрою

Церква усвідомлює, що існуючий в людині і суспільстві гріх не дозволяє прийти до досконалого устрою світу, але це зовсім не означає, що необхідно відмовитися від прагнення реалізувати в житті суспільства євангельські принципи справедливості і любові.

Соціальна справедливість. Церква вважає справедливість однією з головних принципів суспільного устрою. Названий принцип засновується на загальному призначенні земних благ, гідності особистості і рівності людей перед законом. Справедливий суспільний устрій вимагає визнання і дотримання рівних прав і свобод громадян, воно повинно сприяти розкриттю і реалізації потенціалу кожної людської особистості. Подібна рівність не означає подібності або навіть копіювання. Всі люди рівні за своєю природою, але різні за своїм фізичним, інтелектуальним і іншим здібностями.

Соціальна справедливість виявляє себе у відносинах між людьми, в їх рівних правах. При цьому суспільство виступає як суб'єкт соціальної справедливості. Порушення справедливості вимагає не тільки внутрішнього засмучення і розкаяння, але і адекватного зовнішнього виправлення порушення і покарання порушника. У цьому випадку прийнято говорити про відновлення справедливості. Церква виступає послідовним захисником всякого роду справедливості, тим більше соціальної, в той же час вона закликає не тільки до формального відновлення справедливості, але і відновленню гідності людини, що часто лежить за межами простого покарання.

Справедливі відносини між людьми відображені в книзі пророка Міхея: *«О, людино! Сказано тобі, що добре, і чого вимагає від тебе Господь: діяти справедливо, любити справи милосердя і смиренно ходити перед Богом твоїм»* (Міх. 6:8), а також в «золотому правилі» Євангелія: *«І так у всьому: як хочете, щоб люди поступали з вами, так і самі поступайте з ними; цьому вчать закон і пророків»* (Мф. 7:12.)

Форми державного управління. Церква не вважає себе правомочною робити які-небудь заяви з приводу ладу, форм державного управління або ведення державних справ. Соціально-політична модель держави формується історично і залежить від традицій народу, часу і обставин. Християнська Церква за всю свою історію пережила різні форми правління і рабовласницький лад часів Христа і апостолів, і феодалізм середніх віків, була свідком зародження капіталістичних відносин і західної демократії, здійснювала свою місію в країнах з східною деспотією і при тоталітарних режимах ХХ ст. Однак у всі часи вона закликала Богом виконувати доручення Христа проповідувати Євангеліє і стояти на захисті гідності людини. Її справжня місія не мала нічого спільного з політикою, поваленням режимів і революційними повстаннями, але завжди була звернена до людини, захисту її права і гідності. Апостол Павло, наприклад, жив тоді, коли рабство вважалося цілком природним, і християнство з його волелюбністю менш усього вписувалося в цей лад. Однак він ніколи не закликав до повалення влади, яка захоплює рабство, але завжди виступав на захист людської гідності, чекаючи кращих часів, коли суспільство зросте до розуміння більш високого призначення людини.

Народу і державі надане право самим вибирати лад, цілком відповідний тому або іншому історичному періоду. Однак Церква завжди залишає за собою право виявляти турботу про людину і відкрити свій пророчий голос проти такої форми державного правління, яка принижує людську гідність: зокрема, засуджуючи тоталітарність і анархію, різні вияви ідеологічного, релігійного і політичного екстремізму. Церква АСД вітає демократизацію суспільства, оскільки багато які демократичні цінності устрою гідність людської особистості, права і свободи людини, особиста відповідальність і людська солідарність близькі і співзвучні християнським. Однак Церква не спокушається зовнішніми змінами. Більш усього її турбує внутрішній стан розуміючи, що справжня демократія починається не зверху, а знизу, з людини, із залучення на служіння суспільству її духовного, морального і інтелектуального потенціалу. Демократія починається з влади народу, але вона повинна підноситися до усвідомлення Божественних законів і високої цінності кожної людської особистості. Це усвідомлення виражається в політичних структурах сучасних демократій, їх діяльності, направлені передусім на забезпечення прав людини. Саме тому Церква так ревно піклується про етичний вигляд сучасної людини, особливо зараз, в епоху кризи, змін і пошуку нових етичних орієнтирів.

До питання про месіанство націй. Громадянській владі або державі загалом вельми небезпечно вважати, що яка-небудь країна користується особливим налаштуванням Бога завдяки тій або іншій релігії. У свій час Бог обрав стародавній Ізраїль народом заповіту, через

який у світ прийшов Спаситель. Однак після того як Ізраїль відкинув Його, Божий заповіт простягається на кожного віруючого, хто приймає Ісуса Христа своїм Господом і Спасителем.

Апостол Петро проясняє це питання, стверджуючи, що тепер християнська Церква *«рід вибраний, царствене священство, народ святий, люди взяті в долю, щоб сповіщати досконалість Того, хто Закликав вас з тітьми в чудове Своє світло»* (1 Петр 2:9). Тому жоден з народів не може претендувати на Божу винятковість або вважати, що національні благословення є природним результатом їх виняткової праведності. Необхідно побоюватися подібних релігійно-політичних тверджень, за допомогою яких робляться спроби надавати перевагу тієї або іншої релігії за рахунок дискримінації інших і впроваджувати відповідні релігійні закони, вважаючи їх частиною «божественного доручення». Біблія вчить, що *«праведність прославляє народ»* (Притч. 14:34), а не яка-небудь законодавча прерогатива. Адвентисти підтримують тезу, закріплену в ст. 35 Конституції України, яка дає право на свободу світогляду і віросповідання і визначає, що ніяка релігія не може бути визнана державною, як обов'язкова.

Права і обов'язки державної влади. Державна влада, в певному значенні, Божий дар, і тому вона повинна здійснюватися подібно владі Божій не в приниженні і свавільній тиранії, а в батьківській турботі про загальне благо і благо кожної особистості. Однак грішне людство потребує упорядковуючої функції держави, в інститутах, що забезпечують рівні можливості всім громадянам, у владі, покликаний піклуватися про те, щоб закони, установи і управління сприяли гармонізації відносин між людиною і суспільством.

Церква визнає безумовною прерогативою держави: формування структури законодавчої, виконавчої і судової влади, а також установ пов'язаних з нею і підконтрольних суспільству пенітенціарних інститутів (мається на увазі, що в цивільному демократичному суспільстві їх діяльність повинна здійснюватися під контролем громадськості); турботу про соціальне благополуччя громадян, яка виражається в соціальній політиці держави; формування зовнішньої політики держави; ведення військових дій виключно оборонного характеру.

Держава не повинна брати на себе функції Церкви на формування релігійної ідеології. При цьому Церква засуджує всякі спроби релігійних організацій брати на себе які-небудь окремі функції держави і використати методи примушення, що використовуються державною владою, для досягнення свого або загального блага. Церква діє виключно любов'ю. Однак вона має право вдаватися до захисту державою на загальних з усіма правових основах.

Межа державної влади. Незважаючи на те, що Господь наділив цивільні власті авторитетом, необхідно зазначити, що Він не наділив їх владою безмежною. Це неминуче підпорядкувало б роботу Божу на землі, проповідь Євангеліє, служіння Церкви незалежному від Бога людському правлінню. Великий Законодавець всесвіту не наділяв їх такою владою. Влада державного правління обмежена юридичними і цивільними законами, регулюючими як правління людьми, так і їх відносини один з одним. Як сказав Ісус, тільки те, що «кесарево», належить кесареві.

Однак існує сфера особистого відношення людини до свого Творця, втручатися в яку цивільний уряд права від Бога не отримав. Особисте право на свободу совісті, етичні обов'язки людини перед Богом не належать до сфери дії і впливу земної влади. Духовною сферою управляє один Господь. При цьому Церква визнає, що всяка свобода повинна бути сумісна з шанобливим ставленням до свободи і прав інших людей, а також з Конституцією України.

Межі влади держави над особистістю зумовлені тим, що призначення людини по суті своєї духовне і пов'язане з духовними цінностями; з християнської точки зору, людина належить не тільки конкретному часу, але і вічності. Основна ж задача сучасної делогозованої державної влади - створення сприятливих умов для життя людей. Державна влада повинна бути підконтрольна цивільному суспільству, яке, в свою чергу, повинно поважати демократичні права інших людей.

Розділення влади. Церква покликана виявити світу Христа. У своїх відносинах з владою Церква повністю покладається на Його приклад. Будучи Сином Бога у тілі, Ісус володів ні з чим не порівнянною владою на землі. Однак Він ніколи не вдавався до примушення для проповіді Євангелія. Послідовники Христа зобов'язані постійно про це пам'ятати. Церковні власті не повинні втручатися в справи цивільної влади або використати їх методи. Проте, питання про невтручання в справи Церкви рівним чином відносяться і до державної влади, за винятком вимог, що відносяться до юридичного статусу Церкви.

Небезпека релігійного законодавства. Ніякі земні власті або уряди не мають права ухвалювати закони, що стосуються питань внутрішнього пристрою релігійних організацій або обов'язкового віросповідання. Відповідно, Церкві ніколи не треба використовувати свій вплив для того, щоб приймати релігійне законодавство на користь тієї або іншої релігії/конфесії і примушувати людей відповідати їй вченню або практиці. Кожного разу, коли духовні керівники шукали посилення своїх позицій або домагалися виконання своїх бажань за допомогою цивільної влади, результат був трагічним. Ніяка форма релігійного тиску через цивільні власті не є богоугодною.

Адвентисти Сьомого Дня підтримують принцип відокремлення Церкви від держави. Це відокремлення, що гарантує свободу Церкви, не повинно бути фіктивним, як це мало місце в минулому. До того ж важливо пам'ятати, що Церква відділена від держави, державного апарату влади, але не від суспільства.

Отримання фінансової допомоги від держави. Протягом довгих років адвентисти обговорювали питання про прийнятність отримання державної фінансової підтримки для потреб Церкви або її установ. З одного боку, Біблія застерігає Церкву від союзу з державою. З іншого боку, вона вчить, що Господь керує серцями тих, в чіїх руках зосереджена державна влада, і що Церква не повинна відкидати їх допомогу в просуванні Його справи.

Таким чином, коли державні закони дозволяють надавати допомогу Церквам або їх установам з боку держави, то наші принципи дозволяють отримання такої фінансової допомоги, але лише в тому випадку, якщо ця допомога не супроводиться умовами, заборонними вільно сповідати і розповсюджувати віровчення, керуватися нормами і принципами Церкви, самостійно обирати керівників церковних організацій і установ і безкомпромісно дотримуватись принципів, виражених в Святому Письмі. Крім того, щоб уникнути союзу Церкви і держави, державне фінансування не повинне прийматися з метою оплати релігійної діяльності проведення богослужіння і євангельських програм, видання релігійної літератури або виплат заробітної плати церковній адміністрації і служителям Церкви. Виключення представляють випадки, коли духовне служіння здійснюється для тих, чие життя знаходиться під повним контролем держави і здійснення такого служіння неможливо без державної участі (ВТК, військові частини тощо. Для всіх інших видів діяльності (загальноосвітньої, медичної, соціальної) така допомога для Церкви цілком може бути прийнятною.

Площини (сфери) співпраці. Піклування про життя і благополуччя людини та суспільства найголовніша задача держави. Церква, в міру своєї компетенції й можливостей, підтримує зусилля державної влади в цьому напрямі. Однак співпраця Церкви із державою може будуватися тільки на вільних і добровільних умовах, що дозволяють і Церкві, і державі виконувати свою місію і, в кінцевому підсумку, служити потребам людини.

У нинішній історичний період часу найбільш плідним співпраця Церкви і держави бачиться в таких сферах як:

1. Підтримка інституту сім'ї. Церкву турбує демографічна ситуація, що склалася в нашій країні останнім часом. Багато в чому таке положення викликане як соціальним, так і духовно-етичним станом сучасних сімей. Церква старається всіляко підтримувати сім'ї і виховувати дітей і молодь в дусі любові до своїм ближніх і бажанні створити в майбутньому здорові повноцінні сім'ї.

2. Збереження в суспільстві основоположних етичних норм. Церква вірить в те, що розвиток суспільства неможливий без затвердження в ньому глибоких етичних і духовних основ. І тому вона відчуває відповідальність за їх відродження.

3. Співпраця у сфері культурного, етичного і духовного виховання і освіти.

4. Турбота про здоров'я людини. Зокрема, популяризація здорового способу життя, профілактика куріння, наркоманії і алкоголізму.
5. Участь в спільних з державою і громадськими організаціями соціальних програмах.
6. Миротворство і допомога в зонах конфліктів.
7. Діалог з органами державної влади будь-яких гілок і рівнів з питань, значущих для Церкви і суспільства, в тому числі і в зв'язку з виробленням відповідних законів, підзаконних актів, розпоряджень і рішень.
8. Робота церковних і світських ЗМІ по відродженню моральності, захисту прав і свобод людини, по зміцненню цивільного суспільства.
9. Сприяння толерантності, взаєморозумінню і співпраці між людьми.
10. Захист свободи совісті і релігійної свободи.
11. Справи милосердя і добродійності.
12. Діяльність із збереження навколишнього середовища.
13. Економічна діяльність на користь Церкви, державі і суспільству.
14. Протидія екстремістським структурам, що небезпечні для особистості і суспільства.

Участь у виборах і голосуванні. Адвентисти закликаються із всією серйозністю ставитися до своїх можливостей брати участь в формуванні цивільного суспільства. У демократичному суспільстві вибори - єдиний спосіб, за допомогою якого для керівництва країною обираються представники народу. Звичайно вибори проводяться з метою вираження волі людей. Церква Адвентистів Сьомого Дня не агітує своїх членів голосувати на чію-небудь користь, радячи кожному діяти за велінням своєї совісті. Рішення, за кого голосувати або кого підтримувати, повинне бути суто особистим. Воно повинно прийматися з молитвою і засновуватися на тому, що, на переконання віруючого, буде самим кращим для країни, її громадян, для збереження свободи і для поширення Євангелія. Голосування є перевагою і правом християн виражати свій цивільний вибір через участь в голосуванні, залишаючись, однак, при цьому вірним Божим заповідям. Християни закликаються брати участь у виборах, що проводяться, коли це можна робити без ущемлення совісті, і розділяти відповідальність у формуванні суспільства.

Християни також можуть використати своє право брати участь в референдумі, особливо коли це дає можливість підтримати релігійну свободу, віротерпимість або інші розв'язання соціальних і етичних питань.

Передвиборна кампанія або агітація. Церква не залучається до політичної боротьби, але зберігає нейтральну позицію. Політичні питання або передвиборні кампанії окремих кандидатів не треба привносити в Церкву. Церква, її служителі, вчителі й інші працівники не повинні залучатися до політичної боротьби. Їм потрібно зберігати нейтральну позицію. Церковна кафедра, церковні видання або церковні збори ніколи не повинні використовуватися як трибуна для передвиборної агітації. При політичному різноманітті Церква не виробляє рекомендацій в політичних питаннях або в підтримці якої-небудь політичної партії.

Політика. Адвентисти Сьомого Дня займають нейтральну позицію в політиці, хоч залишають за собою право виступати проти націоналізму, терору, екстремізму і інших негативних явищ, засуджуваних Церквою.

Адвентисти визнають, що:

люди релігійні, високоморальні, що дотримуються сімейних цінностей, можуть розходитись у думках з політичних і соціальних питань;

ми можемо краще послужити вдосконаленню нашого суспільства і держави, дотримуючи принцип відділення Церкви від держави;

виховання терпимості, наявність конструктивного діалогу і дій об'єднує людей, поліпшує наше суспільство і зберігає релігійну свободу.

Адвентисти не приймають:

спроби використати ЗМІ і державні інститути (школи, бібліотеки, соціальні установи) в нав'язуванні тих або інших релігійних поглядів;

спроби впливу на закони і політику, загрозову особистим і релігійним свободам, гарантованим Конституцією України;

точку зору, згідно з якою кожного, хто не згодний з нашими поглядами, має іншу систему цінностей, потрібно вважати противником;

прагнення використати політичні процеси з метою розділення суспільства і розпалювання в ньому ворожнечі.

У протизагу політичній боротьбі, Церква проповідує мир і взаємодію людей, що дотримуються різних політичних поглядів. Вона також допускає наявність різних політичних переконань серед її священослужителів і прихожан, за винятком явно що суперечать віровченню Церкви, нормам християнської моралі і українському законодавству.

Ми залишаємо за кожним право на розумний вибір в політичних питаннях або в підтримці якої-небудь політичної партії. Деякі з членів Церкви все ж бувають залучені до політики. Це їх особисте право і рішення. Таким Церква радить: в зв'язку з існуючими розбіжностями між політичними партіями, християнам, бажаному зайняти відповідальну посаду за допомогою виборів, потрібно суворо дотримуватися норм закону і християнської моралі і краще виступати незалежними кандидатами. Тоді, представляючи своїх виборців, вони не будуть пов'язані з позицією або курсом яких-небудь політичних партій і тому вільні діяти згідно з особистими переконаннями.

Адвентисти, запрошені для роботи в уряді (місцевого, обласного, рівнів) або що балотуються як кандидати на виборах, не зазнають за це критики або засудження з боку Церкви. Хіба що їх діяльність або поведінка явно суперечать її вченню і етичним нормам, приносять їй безчестя і розділення. Залишаючись вірними принципам і вченню Церкви Адвентистів Сьомого Дня, вони мають право зберігати за собою не тільки членство, але і служіння в помісній церкві.

Стримуватися від будь-якої політичної діяльності неодмінна умова для всіх штатних співробітників Церкви. Згідно з Священним Писанням, неможливо по-теперішньому часу служити двом панам (див. *Мт. 6:24*). Оскільки Церква зберігає нейтралітет щодо політичних партій, від всіх служителів і вчителів церковних установ вимагається, щоб весь свій час вони приділяли церковному служінню і стримувалися не тільки від будь-якої політичної діяльності, але і від агітації за яку-небудь політичну партію. У той же час, будучи громадянами своєї країни, вони мають право залишити церковне служіння і зайнятися політичною діяльністю.

Апостол Павло дав молодому служителю Тимофію аналогічну раду відносно небезпеки поєднання духовних і мирських справ: *«Ніякий воїн не зв'язує себе справами життєвими, щоб догодити воєначальнику»* (2 Тим. 2:4). Християнам потрібно усвідомлювати важливість їх прикладу в політичному і суспільному житті і прагнути не допускати того, що дискредитувало б ім'я Боже або Церкву.

Свобода совісті

В основі адвентистської місії лежить тверде переконання в тому, що свобода совісті повинна бути гарантована всім людям. Свобода совісті і релігії включає в себе свободу віросповідання, можливість реалізувати свій релігійний вибір або не сповідати ніяку релігію, право міняти свою віру, створювати релігійні установи і керувати ними у відповідності зі своїми конфесійними положеннями. Це також має на увазі свободу збиратися разом для навчання і богослужіння, поклонятися Богу, згідно з біблійною заповіддю, в сьомий день тижня (суботу) (*Вих. 20:8-11, Мт. 24:20*) і розповсюджувати релігійні погляди за допомогою літератури, публічної проповіді або через засоби масової інформації. Адвентисти розраховують мати адекватний доступ до ЗМІ нарівні з іншими Церквами.

Адвентисти Сьомого Дня вважають своїм обов'язком відстоювати принципи свободи совісті для всіх людей. Рухомі любов'ю до ближніх, ми готові захищати права тих, чия свобода совісті обмежується або зневажається. Така діяльність може нанести певну втрату як окремим представникам Церкви, так і церковній організації загалом. Однак це та ціна, яку ми добровільно платимо в ім'я слідування за нашим Спасителем, Який невпинно захищав тих, хто потрапляв в немилість і позбавлявся власної свободи. Ми виступаємо в захист свободи

совісті і релігійної свободи як основоположного права людини, відповідно до біблійного вчення і міжнародних правових документів, будучи прихильниками їх широкого тлумачення. Адвентисти схвалюють положення ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (що набрав чинності в тому числі і в Україні 23.03.1976 р.) про те, що здійснення людиною своїх прав і свобод не повинне порушувати права і свобод інших осіб. Кожна людина має також право на уважний розгляд справи, коли її совість не дозволяє виконати певні обов'язки.

Ми збираються і надалі співпрацювати, об'єднуватися і взаємодіяти зі всіма релігійними, громадськими організаціями і людьми доброї волі в справі захисту релігійної свободи для всіх людей, включаючи і тих, чий світогляд відрізняється від нашого.

Права людини. Права і свободи людини повинні розповсюджуватися на всіх людей і повсюдно поважатися і охоронятися. Християнам потрібно за допомогою законних мирних засоби захищати ці права і боротися за звільнення людей від всілякого роду пригнічення і поневолення. У цьому укладається суть біблійних заповідей «люби ближнього свого як самого себе» (Мт. 22:39) і «як хочете, щоб з вами чинили люди, так і ви поступайте з ними» (Мт. 7:12).

Міжнародні правові документи. Ми віримо, що свобода думки, совісті і релігії є основним і невід'ємним правом людини. Вона була визнана в наступних документах, прийнятих ООН і встановлених в основу Конституції України:

1. Загальна декларація прав людини ООН (1948 р.), стаття 18.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (1950 р.), стаття 9.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1976 р.), стаття 18.
4. Декларація про ліквідацію всіх форм нетерпимості і дискримінації на основі релігії або переконань (1981 р.).

Конституція і релігійна свобода. Свобода совісті, віросповідання і інші права людини надійно захищаються, коли вони закріплені конституцією суверенної держави і гарантуються нею. Конституція України відображає основні положення міжнародних договорів і, отже, гарантує і захищає свободу совісті і релігійну свободу своїх громадян. Церква високо оцінює положення Конституції, особливо розділи про права і свободи, і вважає, що необхідно спостерігати за правозастосувальною практикою цих конституційних норм і сприяти тому, щоб законотворчий процес не був направлений на порушення права на свободу віросповідання.

Віротерпимість. В останні роки в цілому ряді країн, в тому числі і в Україні, стали все виразніше виявлятися нетерпимість і екстремізм (в тому числі і на релігійному ґрунті), ворожнеча і інші форми ксенофобії, тероризму і насильства. Відносини в суспільстві (в тому числі і міжконфесійні) ще не придбали тієї міри толерантності, коли можна було б говорити про те, що всі без виключення політичні, громадські і релігійні організації беззастережно слідуєть принципам згоди, що терпимість (і особливо віротерпимість) зайняли встановлене ним місце в правовій свідомості людей.

У історії людства нетерпимість була присутня завжди, породжуючи війни, релігійне переслідування, ідеологічне протистояння. У повсякденному житті вона виражалася і продовжує виражатися в фанатизмі, стереотипах, образах, а в державному масштабі в расовій дискримінації, переслідуванні по національній, релігійній ознаці, порушенні найважливіших демократичних свобод. Глобалізація економіки, швидкий розвиток комунікацій, урбанізація і інтеграційні процеси роблять будь-яку ескалацію нетерпимості потенційно небезпечною для всього світу. Усвідомлення цієї загрози політиками і світовою громадськістю зробило досягнення загальної толерантності однією з важливих цілей розвитку світової спільноти. Як відомо, з ініціативи ЮНЕСКО ООН оголосила 1995 р. міжнародним роком толерантності. Підсумком цього року було прийняття Декларації принципів толерантності.

Згідно з визначенням, даним в Декларації принципів толерантності, підписаній 185-ю державами, толерантність означає «повагу, прийняття і правильне розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження і способів вияву людської індивідуальності». Це визначення має на увазі терпиме відношення до інших

національностей, рас, кольору шкіри, статі, віку, інвалідності, мові і т. д. Потрібно зазначити, що толерантність розуміється в Декларації як активне відношення до релігійних, політичних або інших думок, національного або соціального походження, що формується на основі визнання універсальних прав і основних свобод людини.

В Україні нині поширені етнічна і релігійна фобії. Виховання толерантності в нашому суспільстві є сьогодні справою першорядної ваги. Духовні учбові заклади, яких з кожним днем стає все більше, можуть зіграти тут вирішальну роль. Відповідна учбова програма затвердить в соціальну практику норми толерантної поведінки, що визначають стійкість поведінки окремих осіб і соціальних груп в різних ситуаціях соціальної напруженості як основи громадянської згоди в демократичній державі.

Дотримання вищеназваних принципів в практичній діяльності державних органів, політичних партій, громадських і релігійних організацій, засобів масової інформації допомогло б уникнути різного роду конфліктів і неминуче ним супутніх виявів нетерпимості і екстремізму. Церква АСД засуджує всякого роду упередження і прояви негуманного ставлення до людей, вважаючи при цьому, що необхідно бути толерантними до переконань і звичаїв інших людей. Християни і всі люди доброї волі повинні визнавати право будь-якої людини думати або діяти інакше, чим вони. Діалог набагато краще, ніж протистояння. Люди повинні навчитися без взаємних образ приходити до згоди, без почуття ненависті або злоби обговорювати різні точки зору. Це означає не покірність або принизливе підкорення, а партнерство і повага рівних прав всіх людей. Толерантне ставлення до чужих переконань - краща профілактика проти всякого роду екстремізму.

І, нарешті, терпимість в її кращому значенні означає не тільки визнання за людьми права на власний світогляд, але також доброзичливість і порозуміння у ставленні до кожної людської особистості. Церква повсюди вносить свій посильний внесок у виховання духу толерантності, сприяючи тим самим зміцненню миру і стабільності в суспільстві. Адвентисти України активно беруть участь в різного роду акціях (конференціях, конгресах, симпозіумах, круглих столах), направлених на формування в свідомості суспільства толерантності, друкують відповідну літературу, покликану виховувати повагу до вибору віросповідання, закликають до міжконфесійної співпраці, миру і згоди.

*Роберт Насиров**

ИСЛАМ В УКРАИНЕ: ПУТИ ПРЕОДОЛЕНИЕ СТЕРЕОТИПОВ ПРОШЛОГО

Прошло более 10 лет со времени обретения Украиной независимости. В этот период перед мусульманами открылись возможности для возрождения и развития своего духовного наследия. В советский период права верующих попирались. Были разрушены или переданы под другие цели мечети и медресе. Сейчас стоит вопрос возвращения и строительства новых культовых сооружений.

Ныне, скорее всего из-за сохранившегося менталитета и бюрократического аппарата, возникают проблемы при выделении участков под мечети и кладбища. В некоторых регионах Украины отказываются регистрировать исламские общины, имеющие типового устав, утвержденный непосредственно государственным Комитетом по делам религий. В этой связи для стабильности межконфессиональных отношений необходимо преодолеть сложившиеся стереотипы и найти взаимопонимание между религиозными объединениями и органами власти.

Многие вопросы решают организации в деятельности которых принимают участие представители разных конфессий. Это, например, Всеукраинский совет церквей и религиозных организаций.

* помічник муфтія Духовного Управління мусульман України.